

Sveriges dubbla roller: Förkämpe för fred och ivrig vapenexportör

Göteborg, den 23 januari 2017.

Agnes Hellström, ny ordförande för Svenska Freds, riks. Svenska Freds har nyligen lanserat boken Linda Åkerström: "Den svenska vapenexporten", Leopolds förlag. I vår ska riksdagen diskutera nya regler för vapenexport.

Svenska Freds- och Skiljedomstolen grundades 1883. Föreningen är partipolitiskt obunden. Den fick Nobels Fredspris 1908. Den har 8 500 medlemmar och 8 lokalföreningar. Den arbetar för nedrustning och fredsbyggande.

När det är oroliga tider får föreningen fler medlemmar. Under de senaste åren har den fått ett par tusen fler medlemmar. Föreningen står på två ben: fredsbyggande och nedrustning. Vi är mest kända för vårt arbete mot vapenexport. Se ovan den bok vi givit ut i år.

Vi tänker i "mänsklig säkerhet" inte "territoriell säkerhet".

Vi har internationella projekt. Jag (AH) började i föreningen 2005. Det var då 60-årsminnet av USAs kärnvapenattacker på Hiroshima och Nagasaki. Jag åkte på turné runt Sverige och det var en manifestation i Kungsträdgården.

"Den svenska vapenexporten" är en gedigen genomgång att Linda Åkerström. Sverige säger sig å ena sidan stå för en "feministisk utrikespolitik", å andra sidan har vi en omfattande vapenexport. I boken görs en genomlysning hur detta hanteras. Den samlar mycket av Lindas arbete. Hon kan vapenexporten utan och innan.

Vapenexporten per capita:

nr	2011	2012	2013	2014
1	Sverige	Israel	Israel	Israel
2		Ryssland	Ryssland	Schweiz
3		Sverige	Sverige	Ryssland

Vapenexporten har ökat otroligt mycket. Sedan 2002 är alla vapenföretag privata. Man vill exportera för att få ned kostnaderna för egna vapen. Ett granatgevär av märke Carl Gustaf kostar c:a 150 000 kr styck. De små, lätta vapnen är de som ger flest dödsfall i världen. De är väldigt spridda.

Slutanvändarintyg ska lämnas av mottagarlandet (hur vapnen används). Dock sker överföringar till och i länder i konflikt. Så t ex har Carl Gustaf hittats i länder i krig, såsom Burma, som antagligen fått vapnen från Indien. Man kan hitta vapnen på Internet, YouTube. Exempevis i Syrien, Libyen, hos syriska rebeller, i Somalia och IS.

Licens på Carl Gustaf har sålts till USA som lämnat dessa vidare till Irak och sedan vidare till IS som besegrat militär i Irak.

Här ett exempel som ger situationen i blyxtbelysning. En flykting fick frågan: ”Hur hörde ni första gången talas om Sverige?” ”Det stod Sverige på granaten som slog ner i vårt hem.”

Vapenindustrin gynnas av kriserna och krigen. EUs gränspolitik med Frontex. Vapenköpen har ökat 3 000 procent sedan 2005. Vapen köps till övervakningssystem. Vapen går till Nordafrika och Mellanöstern. Det är en oerhört stark marknad. Stora ekonomiska intressen håller konflikterna igång.

Svensk lag: Det är förbjudet att exportera vapen **med undantag**: Om det gynnar försvarets behov, om det gynnar svensk säkerhetspolitik. 2011 fattade riksdagen beslut att utreda vapenexporten till länder med diktatur, KEX-utredningen (krigsmaterielexport).

Försvars- och säkerhetspolitiken står emot ***utrikespolitiken***:

Säkerhetspolitiska intressen	Utrikespolitiska principer och mål
Bibehållande av inhemsk industri	Mänskliga rättigheter, MR
Kunskap och kapacitet	Fredliga lösningar
Industrins behov	Politik för global utveckling
Leveranssäkerhet (Det handlar om ingångna avtal)	Motverkande av genusbaserat våld
Viktiga samarbeten	Kvinnors delaktighet i processen Demokratisk status (politiska och medborgerliga rättigheter)? Feministisk utrikespolitik?

Trots att det har gått så lång tid har KEX-utredningen ännu inte blivit klar. Därför tecknas fortfarande avtal enligt den gamla lagstiftningen.

Saudiavtalet avslutades och vi bygger möjligen inte vapenfabriker där, **MEN** vapen säljs fortsatt. SAABs företrädare och statsminister Löfven var som bekant nyligen i Saudiarabien för att främja handeln, troligen av vapen med tanke på att SAAB som vapentillverkare var där.

Sverige säljer vapen också till Filippinerna. Det är problematiskt.

Freds-, demokrati- och MR-argument väger lättare än säkerhets- och försvarspolitik. Vi kräver mer transparens. Vi **hoppas** på ett strikt regelverk. Det är en väldigt stor del av vapenexporten som går till länder i krig.

I pressen blir vi hela tiden ifrågasatta och anklagade för att gå Rysslands ärenden. Just nu är det ett negativt klimat gentemot alla som är emot NATO-medlemskap. Det är svårt att få fram andra säkerhetspolitiska alternativ.

Det har blivit stor debatt utifrån Martin Kraghs och Sebastian Åsbergs artikel i The Journal of Strategic Studies: "Russia's strategy for influence through public diplomacy and active measures: The Swedish case". Här har bl a Svenska Freds utpekats att gå Rysslands ärenden och försvarsminister Hultqvist har på ett för Svenska Freds nedsättande vis hänvisat till den här artikeln. Debatten har svängt litet grand och Svenska Freds har fått en ursäkt och professor Lars Drake har anmält Uppsala Universitet och Utrikespolitiska institutet för bristande forskningskvalitet (Kraghs och Åsbergs forskning har finansierats av dessa institutioner).

Efter stort arbete i ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) har FNs generalförsamling beslutat att i år (i mars) inleda förhandlingar om ett internationellt kärnvapenförbud. Den svenska regeringen har röstat Ja och nu förväntar vi oss aktivitet.

2012 beslutades förbud mot klustervapen. Sverige har ratificerat och producerar nu ej sådana vapen.

Vårt arbete gör skillnad och det är viktigt att visa på det.

Vi har partnerorganisation i Myanmar (Burma). Kvinnor stärks. Man riskerar inte längre tortyr om man engagerar sig.

2016, ett fredsbyggande projekt i Ukraina. Det sker i samarbete med Folke Bernadotteakademin. Ex-kombattanter får stöd när de slutar kriga. Följ oss och stöd oss! www.svenskafreds.se och Facebook och Instagram Svenska Freds, agnes.hellstrom@svenskafreds.se

Diskussion

Vad ska vi göra?

Fortsätta som förut. Vara närvarande vid "Folk och Försvar" i Sälen, Knyta kontakter. Staten och kapitalet är i samma båt. Det känns svåråtkomligt. Maktfullkomlighet och otillgänglighet. Det triggas mig att fortsätta att "bråka". Det finns i de politiska partierna personer som håller med. Ge dem information. Optionsbildning är viktigt. Folkligt stöd att ej exportera vapen till icke-demokratier.

IH: Inga Thorsons rapport om omställning av vapenindustrin. Man kan ta upp detta arbete igen.

EF: Det är bra om Svenska Freds hänvisar till att vi ute i landet kämpar på.

LE: Det är en *liten* grupp som styr – som i Storbritannien. Det är kontakter mellan stat och näringsliv. Det ger en koncentration av makten.

IG: Inspektionen för strategiska produkter (ISP), generalinspektör som bestämmer. De som granskas betalar för granskningen! Läs Linda Åkerströms bok! När besluten flyttas till tjänstemännen blir det en sluten värld. ISP har inte avslagit några exportansökningar.

I Linda Åkerströms bok "Den svenska vapenexporten" står det på sidan 172: "Jämfört med många andra exportvaror står exporten av krigsmateriel för en liten del, omkring 1 procent, av den totala svenska varuexporten. 12 800 personer arbetade år 2015 med krigsmateriel, det motsvarar knappt 0,3 procent av alla som var sysselsatta i Sverige under samma period."

Några frågor ställdes som vi får söka svaren till i "Den svenska vapenexporten": Hur mycket forskningsanslag går till vapenforskning? Vapenkatalog finns i boken. Forskningsnämnd för civil verksamhet flyttas till militär. "Hur stor är vapenexporten i förhållande till allt krigsmateriel som används i vårt land?"

Värnpliktsfrågan togs upp. Svenska Freds har ickevåldsutbildning. Stockholms lokalgrupp Svenska Freds är involverad i kampanjen mot krigsövningen Aurora. Svenska Freds, riks, har ej ännu svarat om vi går med.

IKFF har föreslagit ett Fredsdepartement.

KU: Civil tjänst som alternativ till värnplikten. Något för Svenska Freds att verka för?

IH: Svenska försvaret och NATO har tagit upp jämställdhetsfrågan och Sverige utbildar NATO-personal. Detta ser vi som ett missbruk av Operation 1325 som handlar om kvinnors delaktighet i beslutsprocesser, inte rätt att vara med och föra krig. Är det något ni tänker ta upp i Svenska Freds?

AH: Vi har tagit upp jämställdhetsatsningen och maskulinitetsnormer. Vi ser inget värde i att föra in kvinnor i en destruktiv norm. Våld är kopplat till en maskulin norm.

Publiken: Sigrid Alik, utbildad arméofficer med löjtnants grad, har lämnat försvarsmakten för juridiska studier. Hon har hållit en rad uppskattade föreläsningar och berättat om utbildning inom NATO i jämställdhetsfrågor. Man ser kvinnlig medverkan som positiv därför att krigföringen blir mer *effektiv*. Resolution 1325 har blivit kidnappad.

OF: Det blir under tre veckor i september en militärövning Aurora 17 i Göteborg, Gotland och Stockholm. Vi planerar aktiviteter i skärgården, också i Stockholms skärgård. Det finns ett motstånd mot ökade skjutningar i Vättern. Samordning behövs. Ungdomar kan också engageras: flatbottnade båtar i grunt vatten. Hur ställer sig Svenska Freds till aktioner under övningen?

AH: Riksorganisationen tar som sådan inte ställning för civil olydnad men vi skulle inte ta avstånd från sådana aktiviteter.

Karin Utas Carlsson har gjort referatet.

PS: Följ Kampanjen Stoppa krigsövningen Aurora på denna hemsida, www.fredsam.se och www.stoppaaurora.se samt i Facebook.